

Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi
Dergisi

The Journal of International Social
Studies Education

(Uluslararası Hakemli Dergi/International Peer-Reviewed
Journal)

<https://dergipark.org.tr/en/pub/tissejournal> ISSN: 2757-5748

<http://www.sosbilder.org>

Awareness of Sustainable Development Goals Among Prospective Educators*

 Arif Şaşmaz, Master Student, Corresponding Author
Kırşehir Ahi Evran University, Türkiye
arifssmz2@gmail.com
Orcid ID: 0009-0005-2840-3252

Article Type: Research Article

Received Date: 13.08.2024

Accepted Date: 21.11. 2024

Published Date: 31.12.2024

Plagiarism: This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software

Citation: Şaşmaz, A. (2024). Awareness of sustainable development goals among prospective educators. *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi (The Journal of International Social Studies Education)*, 6(1), 45-67.

Abstract

Sustainability and growth are frequently examined in conjunction within the literature, offering a comprehensive framework. Sustainability refers to the preservation, upkeep, and perpetuation of essential forms, requirements, and associated resources, whereas development is an economic concept that typically denotes the economic advancement of developing nations. The United Nations' Sustainable Development Goals are categorized into seventeen areas designed to address present requirements while considering the demands of future generations. This study aims to assess pre-service teachers' awareness of sustainable development goals. The study employed a phenomenological approach, a qualitative research method, and the research participants included pre-service teachers in elementary education, social studies, and science. The findings indicate that pre-service teachers possess a general awareness of sustainable development goals; nevertheless, there are shortcomings in their understanding of the specifics of these goals. Furthermore, it was determined that the environmental theme was the most prominent aspect of awareness regarding sustainable development goals.

Keywords: Sustainable development goals, teacher candidates, social studies, classroom teaching, science, awareness.

Extended Summary

Introduction

Education plays a crucial role in sustainable development by shaping individuals' knowledge, values, attitudes, and behaviors in alignment with sustainability principles (UNESCO, 2005). Beyond knowledge transfer, it encourages individuals to consider environmental, economic, and social issues holistically and make decisions that support sustainable development goals. Effective sustainable development education motivates individuals to reflect these lessons in their lives and contribute to sustainability both individually and socially (Wals, 2011; Warburton, 2003). This study investigates the views of teacher candidates in social studies, classroom teaching, and science education on sustainable development goals and assesses how sustainability education impacts their awareness.

Methods

A qualitative, phenomenological design was used in this study. A Semi-Structured Interview Form was developed to assess teacher candidates' awareness of sustainable development goals. The interviews aimed to learn participants' thoughts on sustainability, using a form revised after expert consultation. Interviews were conducted both face-to-face and online, ensuring researcher impartiality to increase reliability. Data were transcribed and analyzed categorically using MAXQDA software.

Results

While teacher candidates showed general awareness of sustainable development goals, their understanding of specific details varied. Environmental themes were the most emphasized in their awareness. There were differences in priorities across disciplines: social studies candidates focused on social equality, justice, and environmental sustainability, while science candidates highlighted environmental awareness, renewable energy, and health improvements. Classroom teacher candidates emphasized resource management, social responsibility, and environmental sustainability. Education was regarded as the key tool for achieving these goals, with participants believing it could foster values like environmental awareness and global citizenship. Social studies candidates balanced national and global values, linking their role in promoting social responsibility and national identity.

Science candidates emphasized environmental awareness and technology integration for sustainability. Classroom teacher candidates stressed ethical values alongside basic skills, aiming to strengthen both individual and societal foundations in primary education.

Discussion and Conclusion

In light of the opinions of teacher candidates, evaluations regarding the fundamental purpose of the school indicate that a significant majority of teacher candidates in the participating subjects emphasize the central role of fostering good citizens and environmentally conscious individuals in the educational process. When examining the awareness level regarding the Sustainable Development Goals, it is observed that although teacher candidates possess general knowledge about these goals, they have significant shortcomings regarding the specific details of the goals. In this context, the environmental theme stands out as the area where awareness of the sustainable development goals is most clearly expressed. One of the main findings of the research on the relationship between education and the Sustainable Development Goals is that teacher candidates perceive education as the most critical tool for achieving these goals. When discipline-specific approaches are examined, the ability of social studies teacher candidates to address national and global values together reflects the effort to establish a balance between social responsibility and national consciousness in the course. The emphasis given by science teacher candidates to integrate environmental awareness with science and technology emphasizes the discipline's contributions focused on sustainability. In addition, the focus of classroom teacher candidates on the importance of ethical values in addition to basic skills shows that primary school education aims to strengthen the basic building blocks of both individual and social structures.

The opinions of teacher candidates highlight the critical role of the education system in achieving sustainable development goals and the contributions of different disciplines in this process, emphasizing that future educators need to develop a conscious approach to these issues. In this study, teacher candidates from different departments were selected and the awareness levels of teacher candidates regarding sustainable development goals were examined according to their class level and branches. Within the scope of the study, differences in awareness regarding sustainable development goals between social studies teacher candidates and science teacher candidates, classroom teacher candidates and social studies teacher candidates, and science teacher candidates and social studies and classroom teacher candidates were determined. In this context, the scope of the study was kept quite wide and a detailed analysis was carried out.

Recommendations

The study results can be listed as follows:

1) When examining the awareness and knowledge levels of teacher candidates regarding sustainable development goals according to their grade levels, it has been determined that the highest levels are achieved in the third and fourth-grade levels. In this context, it is concluded that more emphasis should be placed on sustainable development goals starting from the first grade, and that awareness of this issue should be instilled at an earlier age.

2) The scope of this study emphasizes the necessity of restructuring classroom teaching, social studies teaching and science teaching programs in line with sustainable development goals.

3) Sustainable development goals should be implemented not only as a theoretical framework but also through practical applications.

4) It has been observed that there are significant deficiencies in the awareness levels of teacher candidates, especially in the classroom teaching program. In this context, comprehensive studies on sustainable development goals in the field of classroom teaching need to be carried out.

5) It is essential for teacher candidates to incorporate a greater emphasis on sustainable development goals within their curricula as they embark on their professional journey.

Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi
Dergisi

The Journal of International Social
Studies Education

(Uluslararası Hakemli Dergi/International Peer-Reviewed
Journal)

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tissejournal>

ISSN: 2757-5748

<http://www.sosbilder.org>

Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine Yönelik Farkındalıkları*

Özet

Sürdürülebilirlik ve kalkınma kavramları, literatürde sıkça bir arada ele alınarak geniş bir çerçeve sunmaktadır. Sürdürülebilirlik, hayati formların, gereksinimlerin ve ilgili varlıkların korunması, sürdürülmesi ve devam ettirilmesi anlamına gelirken kalkınma, genellikle gelişmekte olan ülkelerin ekonomik ilerlemelerini ifade eden iktisadi bir terim olarak öne çıkmaktadır. Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, gelecekteki nesillerin ihtiyaçlarını gözeterek mevcut gereksinimleri karşılama amacı taşıyan on yedi başlıktan oluşan bir çatı altında toplanmıştır. Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma hedefleri konusundaki farkındalık düzeylerini belirlemektir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomonoloji) yaklaşımıyla gerçekleştirilmiş olup araştırma grubunu sınıf, sosyal bilgiler ve fen bilgisi öğretmen adayları oluşturmaktadır. Elde edilen bulgular, öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma hedeflerine dair genel bir farkındalığa sahip olduklarını, ancak bu hedeflerin detayları konusunda eksikliklerinin bulunduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca çevre temasının, sürdürülebilir kalkınma hedefleri farkındalığının en çok vurgulanan boyutu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir kalkınma hedefleri, öğretmen adayı, sosyal bilgiler, sınıf öğretmenliği, fen bilgisi, farkındalık.

Giriş

Latince kökenli “education” terimi, “educare” ve “educere” sözcüklerinden türemiştir. “Educare” bireyi belirli bir beceriyle donatmaya odaklanırken “educere” bireyin dünyayı ve kendini keşfetmesini, fikirlerinin değer kazanmasını ve becerilerinin gelişmesini amaçlar. Bu anlayış, eğitimin temel hedefini bireysel özerkliğin kazandırılması olarak belirler. Böylece bireyler, karşılaştıkları durumlara uyum sağlayarak değişim süreçlerinde başarılı olabilir (Billington, 1997). Eğitim, bireysel ve toplumsal ihtiyaçların değişimiyle amacı, içeriği, işlevleri ve süreçleri farklılaşan, ancak toplumların yeni nesilleri eğitime gerekliliğini sürdüren bir toplumsal kurumdur. Bireysel, toplumsal ve evrensel ihtiyaçlar, bireyin hangi doğrultuda eğitilmesi gerektiğini şekillendirir (Okçabol, 2008; Uras, 2002). Eğitim, toplumda değişim yaratmak ve bireylerde yeni bir kişilik oluşturmak gibi temel işlevlere sahiptir (Zencirkıran, 2016). Eğitimin bu işlevleri, toplumun amaçları doğrultusunda şekillenir ve bir eğitim sisteminin organizasyonunda amaçlar öncelikli, işlevler ise bu amaçlara hizmet

eden bir araçtır (Tezcan, 2016). Öğretmen adaylarının eğitimin işlevlerini anlaması, gelecekteki mesleki tutumları ve eğitim süreçlerini yönetmeleri açısından büyük önem taşır. Eğitimin işlevleri doğru anlaşıldığında, belirlenen hedeflere ulaşmak kolaylaşır çünkü bu işlevler, eğitim camiasının yol haritasını oluşturur (Doğan, 2014).

Eğitim, toplumsal kültürü koruma ve değişimi sağlama gibi önemli görevler üstlenir (Şimşek, 2015). Toplumdan topluma değişmekle birlikte, eğitimin siyasal ya da toplumsal işlevlerinin önceliği, o toplumun eğitimden beklentilerine göre belirlenir. Eğitimin temel işlevleri arasında bilgiyi koruma, geliştirme ve değiştirme yer alır (Akyüz, 1991). Sağ'a (2003) göre, eğitimin iki temel işlevi toplumsal kültürü korumak ve toplumsal değişimi sağlamaktır. Eğitimin işlevlerini bireysel ve toplumsal olarak iki kategoride ele almak mümkündür. Bireysel işlevler, bireyin yeteneklerini tanıması, bilimsel bilgi ve beceriler kazanması, kendine güven geliştirmesi ve dış çevrenin olumsuz etkilerinden korunmasını içerir. Toplumsal işlevler ise nitelikli insan gücünün yetiştirilmesiyle ülkenin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasına katkı sağlar (Hoşgörür ve Taştan, 2011). Eğitimin açık işlevleri; toplumsal, siyasal, ekonomik ve bireysel alanlarda belirgin ve amaçlanan sonuçlar sunarken gizli işlevler bireyler tarafından fark edilmeden gerçekleşir. Gizli işlevler bazen açık işlevler kadar etkili olabilir ve bu nedenle dikkate alınmalıdır (Akın vd., 2007). Eğitimin açık ve gizli işlevlerini birbirinden ayırmak zor olsa da bireysel farklılıklar gizli işlevlerin çeşitliliğini artıran önemli bir etkidir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri

Sürdürülebilirlik ve kalkınma, literatürde sıkça birlikte ele alınan ve geniş bir bağlama sahip kavramlardır. Sürdürülebilirlik, hayati formların, gereksinimlerin ve ilgili varlıkların korunmasını ve sürdürülmesini ifade ederken kalkınma daha çok ekonomik bir terim olarak, özellikle gelişmekte olan ülkelerin ekonomik odaklı ilerlemesini veya gelişmiş ülkelerde ekonomik büyümeyi ifade etmektedir. Sürdürülebilir kalkınma kavramı, 1972'de Stockholm'de düzenlenen Birleşmiş Milletler Çevre Konferansı ile uluslararası gündeme taşınmıştır. Bu süreç, 1987'de "Brundtland Raporu" ile sürdürülebilir kalkınmanın, "gelecek nesillerin ihtiyaçlarını gözeterek bugünün gereksinimlerini karşılamak" olarak tanımlanmasıyla ivme kazanmıştır. 1992 Rio Konferansı ve ardından gelen uluslararası zirveler, sürdürülebilir kalkınma hedefleri konusunda iş birliğini güçlendirmiştir. 2015 yılında kabul edilen "Gündem 2030: Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri", bu alandaki küresel hedefleri tanımlayarak sürdürülebilir kalkınmayı küresel politikanın merkezine yerleştirmiştir (Dışişleri Bakanlığı, 2022).

Sürdürülebilir kalkınma, ekonomik, sosyal ve çevresel olmak üzere üç temel boyutta ele alınmaktadır:

1. Ekonomik Boyut: Kıt kaynakların sürdürülebilir şekilde kullanılması ve ekonomik sistemin, tarımsal ve endüstriyel üretimi desteklerken sektörel dengesizliklerden kaçınması temel hedeftir. Borçların yönetilebilir seviyede kalması ve mal ile hizmetlerin sürdürülebilir üretimi de bu boyutun önemli unsurlarıdır.

2. Sosyal Boyut: İnsan odaklı bir yaklaşımı benimser. Eğitim ve sağlık hizmetlerinin yeterli ve eşit dağılımı, cinsiyet eşitliği ve bireylerin politik katılımını teşvik eden bir sosyal yapı oluşturmayı hedefler.

3. Çevresel Boyut: Ekosistemlerin değişen koşullara uyum sağlamasını ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını içerir. Yenilenebilir kaynakların korunması, yenilenemeyen kaynakların ise

yalnızca yeterli yatırımlarla yerinin doldurulması şartıyla kullanılması bu boyutun temel prensiplerindedir (Demirayak, 2002; Ergün ve Çobanoğlu, 2012; Haris, 2000).

Sürdürülebilir kalkınmanın başarısında eğitim merkezî bir rol oynamaktadır. Sürdürülebilir kalkınma eğitimi; bireylerin bilgi, değer, tutum ve davranışlarını sürdürülebilirlik esaslarına göre şekillendiren bir süreçtir (UNESCO, 2005). Bu eğitim modeli, yalnızca bilgi aktarımıyla sınırlı değildir; bireylerin çevresel, ekonomik ve toplumsal konuları bir bütün olarak değerlendirmesini ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerini destekleyen kararlar almasını hedefler. Etkili bir sürdürülebilir kalkınma eğitimi, bireylerin öğrendiklerini yaşamlarına yansıtma ve sürdürülebilirlik anlayışı doğrultusunda davranışlarını değiştirmelerini teşvik eder. Bu süreç, bireylerin hem bireysel hem de toplumsal düzeyde sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşma yönünde aktif katkıda bulunmalarını sağlamayı amaçlar (Wals, 2011; Warburton, 2003).

Sosyal Bilgiler, Sınıf ve Fen Bilimleri Müfredatları ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri

Sosyal bilgiler öğretiminde çevreye duyarlılık, yalnızca çevre kirliliği veya çevre sorunları ile sınırlı tutulmamıştır. Çevre, daha geniş bir kavram olarak ele alınır ve doğal, toplumsal ve kültürel dış faktörlerin tümünü kapsayan bir bütünlük oluşturur. Çevre, hem doğal hem de yapay boyutlarıyla incelenir. Doğal çevre, insanoğlunun müdahalesine uğramamış ve herhangi bir değişikliğe uğramamış alanları ifade ederken yapay çevre, insanın müdahalesiyle şekillenen çevreyi tanımlar. Sosyal bilgiler öğretim programında “yaşadığı çevreye duyarlı” ifadesi, sadece doğal çevreyi değil, aynı zamanda toplumsal, kültürel ve ekonomik unsurları da kapsar. 2005 yılından itibaren uygulanan sosyal bilgiler programında çevreye duyarlılığın artırılmasına yönelik sürdürülebilir kalkınma konusuna fazlaca yer verilmiş ve bu hedefler, ulusal ve uluslararası çevre politikaları ile paralellik göstererek daha etkili bir şekilde ele alınmıştır (Kuş, 2022). Sürdürülebilir kalkınma, sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin çevre, toplum ve ekonomi arasındaki ilişkileri anlamalarını amaçlar (Alım, 2006).

Fen bilimleri dersinde ise, sanayi devriminin olumsuz sonuçlarının gezegenin yaşanabilirliğini ve toplum sağlığını tehdit etmesiyle birlikte “Sürdürülebilir Kalkınma” farkındalığı öğrencilere kazandırılmak istenmektedir. Fen bilimleri öğretim programında sürdürülebilir kalkınma, özellikle Fen-Teknoloji-Toplum-Çevre (FTTÇ) öğrenme alanı üzerinden ele alınmaktadır. Bu alanda, doğal kaynakların bilinçli kullanımı, kaynakların tasarruflu bir şekilde kullanılmasının önemi ve bu davranışların toplumsal ve ekonomik yararları üzerinde durulmaktadır (Nas ve Çoruhlu, 2017). Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2013 ve 2017 yıllarında yayımladığı fen bilimleri öğretim programlarında sürdürülebilir kalkınma bilincinin artırılması, öğrencilerin çevre ve toplum ilişkisini anlamaları için önem verilen bir konu olarak yer almıştır. Fen bilimleri müfredatının temel hedeflerinden biri, öğrencilerin çevre, toplum ve ekonomi arasındaki etkileşimleri anlamalarını sağlamak ve bu doğrultuda sürdürülebilir kalkınma bilinci kazandırmaktır. Yapılan araştırmalar fen derslerinin vatandaşlık becerilerini geliştirme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir (Kuş ve Mert, 2023). Fen okuryazarı bireyler yetiştirilmesi hedeflenmekte olup bu bireyler çevre, toplum ve teknolojiyi etkileşimli bir biçimde anlayan, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerileri geliştiren, sürdürülebilir kalkınma bilincine sahip, yaşam boyu öğrenmeye yatkın bireylerdir. Bu nedenle, fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin sürdürülebilir kalkınma konusunda farkındalık geliştirmeleri büyük önem taşımaktadır.

Sınıf öğretmenliği müfredatları ile ilgili yapılan araştırmalarda ise (Gürbüz, 2020), sınıf öğretmenlerinin sürdürülebilir kalkınma konusunda eğitime yönelik öz-yeterlik inançlarının artırılmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Bu bağlamda öğretim programlarının, sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda yeniden düzenlenmesi ve çağdaş yöntem ve tekniklerle desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir. Sınıf öğretmenliği müfredatının bu hedeflere uygun hale getirilmesi, öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma konusunda daha bilinçli bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlayacaktır.

İnsanlık, tarihsel süreçte birçok farklı ihtiyaç ve sorunla karşı karşıya kalmıştır. Son yüzyılda, teknolojik yatırımlar dünya genelinde her ülke için daha da önemli hale gelmiştir. Ancak bu ilerlemeler, insanlığa sağladığı faydaların yanı sıra çevresel ve toplumsal anlamda bazı olumsuz etkiler de doğurmuştur. Sanayileşmenin hızla ilerlemesiyle birlikte nüfus artışı ve ülkeler arasındaki ekonomik rekabet, çevreye verilen zararın boyutunu arttırmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrası, çevresel tahribatın artan farkındalığı ve çevreye karşı duyarlılığın yükselmesiyle birlikte sürdürülebilir kalkınma kavramı uluslararası platformlarda daha fazla önem kazanmıştır. Birleşmiş Milletler, 2015-2030 yılları arasındaki 15 yıllık süreyi kapsayan sürdürülebilir kalkınma hedeflerini belirlemiş ve bunları 17 ana başlık altında toplamıştır. Bu hedeflerin özellikle gelecek nesillere aktarılması ve sürdürülebilir kalkınma konusunda bilinçli bir toplum oluşturulması amacıyla öğretmen adaylarının bu hedefler hakkında eğitilmesi, eğitim sisteminin temel hedeflerinden biri haline gelmiştir. Dolayısıyla, mevcut öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma hedeflerine dair farkındalıklarının tespit edilmesi ve bu farkındalığın artırılması büyük bir önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler, sınıf ve fen bilgisi öğretmenliği alanlarında eğitim gören öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma hedefleri hakkındaki düşüncelerini ve farkındalıklarını incelemek ve araştırmacı tarafından verilen sürdürülebilir kalkınma eğitiminin, öğretmen adaylarının bu hedeflere dair farkındalıklarında nasıl bir değişim yarattığını belirlemektir.

Araştırmanın problem cümlesi ‘Sosyal bilgiler, sınıf ve fen bilgisi öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma hedefleri konusundaki farkındalık düzeyleri nedir?’ olarak belirlenmiştir. Bu problem doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranacaktır:

- 1) Sizce okulun temel amacı nedir?
 - a) Sosyal bilgiler/Sınıf/Fen bilgisi öğretmenliği dersinin temel hedefleri nelerdir?
 - b) Küresel olarak Sosyal bilgiler/Sınıf/Fen bilgisi öğretmenliği dersinin amaçları neler olabilir?
- 2) Birleşmiş milletlerin 2030 yılına kadar belirlemiş olduğu Sürdürülebilir kalkınma hedeflerini (SKH) duydunuz mu?
 - a) Bu hedefler neler olabilir?
 - b) Sizce bu hedefler ile ne amaçlanmaktadır?
- 3) Sizce sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin eğitimin bir parçası olması neden önemlidir?
 - a) Öğrenciler için nasıl bir katkı sağlar?
- 4) Bu hedeflerin Sosyal bilgiler/Sınıf/Fen bilgisi öğretmenliği dersleri ile ilişkisini nasıl görüyorsunuz?

5) Sizce Türkiye’deki müfredatta Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile ilişkili konular yeterince ele alınıyor mu?

a) Eğer eksikse, hangi alanlarda geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?

6) Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri hakkında öğrencilerde farkındalık oluşturmak için nasıl sınıf içi veya sınıf dışı etkinlikler planladınız?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından olgubilim deseni kullanılmıştır. Nitel yöntem, insanların hayatlarını nasıl algıladıkları ile ilgili bilgi geliştirmek, algılama sürecinin genel hatlarını çizmek ve insanların tecrübe ettikleri şeyleri nasıl yorumladıklarını tarif etmeye yarayan, ayrıca olayı araştırmacının değil katılımcının penceresinden görebilmeyi sağlayan bir yöntemdir (Merriam, 2013).

Olgubilim deseni, günlük yaşantımızda karşılaştığımız fakat detaylı bilgi sahibi olmadığımız olguları detaylı inceleyen nitel bir yaklaşım türüdür (Creswell, 2009). Tamamen yabancı olmadığımız fakat anlamını tamamen kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan araştırmalar için olgubilim deseni uygun bir araştırma zemini (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Olgubilim deseninde araştırmacı, çalışmaya katılan bireylerin olguları nasıl anladıklarını ve olgulara yükledikleri anlamı belirleyip tanımlama yapar. Bundan dolayı genellemeden ziyade olguları tanımlamak önemlidir (Akturan ve Esen, 2017). Bu çalışmada sosyal bilgiler, fen bilgisi ve sınıf öğretmeni adaylarının sürdürülebilir kalkınma için eğitim ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla olgubilim deseni kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmada; Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nin sınıf (5 öğretmen adayı), sosyal bilgiler (8 öğretmen adayı) ve fen bilimleri (6 öğretmen adayı) öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören toplam 19 öğretmen adayı ile görüşmeler yapılmıştır. Çalışma grubunun bölüm, sınıf düzeyi ve sayı bilgileri Tablo 1’ de özetlenmiştir.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının bölüm ve sınıf düzeyine göre dağılımı

Öğretmen Adaylarının Bölümleri	Sınıf düzeyi	Sayı	Toplam
Fen Bilimleri	2. Sınıf	1	1
	3. Sınıf	2	2
	4. Sınıf	3	3
Sosyal Bilgiler	2. Sınıf	2	2
	3. Sınıf	3	3
	4. Sınıf	3	3
Sınıf	1. Sınıf	3	3
	4. Sınıf	2	2
Toplam			19

Veri Toplama Araçları

Veri toplama sürecinde, öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma hedefleri farkındalığı hakkında görüşlerini belirleyebilmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılmıştır. Görüşme, araştırma yapılan kapsama ilişkin hazırlanan sorulara odaklanarak araştırmacı ve katılımcının birlikte gerçekleştirdiği konuşma süreci olarak tanımlanmaktadır (Merriam, 2013). Görüşmenin temel amacı, katılımcının konuyla ilgili aklındaki şeyleri öğrenmektir (Patton, 2002). Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu, katılımcının algıladığı dünyayı kendi ifadeleriyle anlatmasını sağlar (Merriam, 2013). Görüşmede kullanılacak form, araştırmacı tarafından ilk etapta dört sorudan oluşacak şekilde hazırlanmıştır. Daha sonra alan eğitimcisi uzmanın görüşleri alınmış ve bu görüşler doğrultusunda formdaki soru sayısı altı ana soru, dört alt soru olmak üzere toplam on soru olarak düzenlenmiştir. Öğretmen adaylarına yapılacak görüşmenin konusu hakkında bilgiler verilmiş daha sonra araştırmacı tarafından yüz yüze ve çevrim içi ortamda bire bir görüşmeler yapılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Öğretmen adayları ile görüşmelerin bir kısmı çevrim içi ortamda, bir kısmı yüz yüze bizzat araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Görüşme sürecinde özellikle araştırmacı yanlılığının ve yönlendirmelerinin olmamasına dikkat edilmiş, sadece sorular ve sondaj sorular sorularak sorular ve gelen yanıtlar hakkında herhangi bir yorum ya da tartışma gerçekleşmemiştir. Ayrıca bu şekilde çalışmanın iç güvenirliliği artırılabilmiştir. Öğretmen adayları ile yapılan görüşmeler ortalama 25 ila 40 dakika arasında sürmüştür. Görüşmeler, katılımcıların bilgileri dâhilinde kaydedilmiş, ardından ses kayıtları transkript edilip MAXQDA programı ile elde edilen nitel veriler kategorik olarak analiz edilmiştir. Elde edilen nitel verilerin analizi sürecinde içerik analizi türlerinden kategorisel analiz kullanılmıştır. Kategorisel analiz, genel olarak belirli bir mesajın önce birimlere bölünmesini ve ardından bu birimlerin, belirli kriterlere göre kategoriler halinde gruplandırılmasını ifade eder (Bilgin, 2000).

İlk olarak görüşme kapsamında elde edilen ses kayıtları cümle cümle orijinal ses kayıtlarındaki ifadeleri yansıtacak biçimde transkript edilmiştir. Ardından çalışmada veriler kodlanmış ve anlamlı bütünler hâline getirilmiştir. Kodlama sürecinde elde edilen veriler anlamlı bölümlere (bir sözcük, bir cümle) ayrılmıştır. Bu süreçte amaç; gözlem ve görüşme metinlerini bölümlere ayırmayı, incelemeyi, karşılaştırmayı, kavramsallaştırmayı ve ilişkilendirmeyi sağlamaktır. Ardından kodlar arasındaki ortak yönler bulunmaya çalışılıp bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuştur. Tematik kodlama sürecinde; elde edilen nitel kodların benzerlik ve farklılıklarının saptanması ve buna göre birbiriyle ilişkili olan kodları bir araya getirebilecek türden temaların belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bulgular

Öğretmen Adaylarına Göre Okulun Temel Amaçları

Okulun temel amaçları, öğretmen adaylarının görüşlerine göre çok boyutlu bir yapı arz etmekte ve bireylerin hem kişisel hem de toplumsal gelişimlerini desteklemeyi hedeflemektedir. Öğretmen adayları, okulun temel amacının bireylerin küçük yaşlardan itibaren insani değerlerle donatılarak yetiştirilmesi olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda okulun toplumsal ve siyasi işlevlerine de dikkat çekilmiş, öğrencilerin devletin ideolojilerine uygun şekilde yetiştirilmesi ve sosyal hayata entegre edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Bazı öğretmen adayları, okulun iş gücüne kazandırma ve mesleki yetkinlikler sağlama misyonuna odaklanarak eğitim sisteminin ekonomik açıdan da bireyleri hazırlaması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu noktada, branşlara göre farklı vurgular öne çıkmaktadır. Örneğin sosyal bilgiler öğretmen adayları, derslerinin temel amaçlarını aktif vatandaşlık ve ulusal kimlik inşası çerçevesinde değerlendirmiştir. Aktif vatandaşlık anlayışı doğrultusunda, öğrencilerin haklarını öğrenmeleri, toplumsal olaylara duyarlı olmaları ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirmeleri gerektiği

vurgulanmıştır. Ayrıca, ulusal kimlik inşası bağlamında, sosyal bilgiler dersinin öğrencilerin ulusal tarihlerini öğrenmelerini ve vatanlarına bağlı bireyler olarak yetişmelerini hedeflediği ifade edilmiştir.

Bununla birlikte, çevreye duyarlı bireyler yetiştirme amacı, sosyal bilgiler dersinin önceliklerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Öğretmen adayları, okulun küresel amacının çevre duyarlılığı, küresel kimlik geliştirme, iletişim becerileri kazandırma, hak ve eşitlik bilinci oluşturma gibi alanlarda şekillenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Küresel vatandaşlık anlayışı, uluslararası bir kimlik edinme ve küresel olaylara yönelik bilinç oluşturma hedeflerini içermekte; bu da öğrencilerin dünya üzerindeki sosyal sorunlara karşı duyarlı bireyler olarak yetiştirilmesini sağlamaktadır.

Ayrıca, öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda sağlıklı insan ilişkileri kurabilen bireyler yetiştirme ve iletişim becerilerini geliştirme gerekliliği de ön plana çıkmaktadır. Eşitlik anlayışı, bireylerin hak ve sorumluluklarını kavraması ve temel haklarını savunabilme yetisinin kazandırılması okulun misyonları arasında önemli bir yer tutmaktadır. Sosyal ve ekonomik duyarlılığa sahip bireyler yetiştirmek, toplumsal yaşam becerilerini kazandırmak ve bireyleri toplumsal sorunlara duyarlı hale getirmek de okulun hedefleri arasında yer almaktadır. Son olarak, bilim ve teknolojinin gelişimini anlayan ve bu gelişmelerin etkilerini kavrayabilen bireyler yetiştirilmesi gerekliliği, eğitim sisteminin önemini bir kez daha gözler önüne sermektedir. Bu çok boyutlu yaklaşım, okulun sadece bilgi aktarımı değil, aynı zamanda bireylerin tüm yönleriyle gelişimini destekleyen bir kurum olma amacını yansıtmaktadır.

Fen bilimleri öğretmen adayları, fen dersinin temel amacını bilimsel bir bakış açısına sahip bireyler yetiştirmek olarak tanımlamışlardır. Bu bağlamda, doğayı ve çevrede gerçekleşen olayları anlama kapasitesinin geliştirilmesi gerektiği görüşünü savunmuşlardır. Ayrıca, çevre ile fen bilimleri arasındaki ilişkiyi vurgulayarak çevre koruma ve çevre bilinci oluşturma hedeflerine sıkça atıfta bulunmuşlardır. Fen bilimleri dersinin problem çözme, eleştirel düşünme ve farklı perspektifler kazanma becerilerini geliştirdiği de öğretmen adayları tarafından ifade edilmiştir.

Fen bilimleri öğretmen adaylarının görüşlerine göre, fen bilimleri eğitimi, küresel ölçekte sanayi ve endüstri için bir temel taşı niteliği taşımakta olup ülkelerin ilerlemesi açısından vazgeçilmez bir unsur teşkil etmektedir. Öğretmen adayları, fizik, kimya ve biyoloji gibi doğa bilimlerinin daha anlaşılır, kapsayıcı ve ilgi çekici bir şekilde işlenmesi gerektiğini belirtmiş ve bu bilimlerin teknoloji ile entegre edilerek sunulmasının önemine dikkat çekmişlerdir.

Fen okuryazarlığının geliştirilmesi, öğrencilerin doğa ve çevreyle ilgili bilgi ve beceriler kazanmasını sağlamakta, doğanın bir parçası olma bilincini ve çevreye duyarlılığını artırmaktadır. Ayrıca, bilimsel düşünme yeteneğinin kazandırılması, bilim etiğinin öğretilmesi, eleştirel düşünce becerilerinin geliştirilmesi ve problem çözme odaklı bir yaklaşım benimsemenin gerekliliği de vurgulanmıştır. Teknolojiyle uyumlu bir fen eğitiminin, bireyleri güncel tutacağı, sürdürülebilirlik perspektifinde dünyayı iyileştirme çabalarına katkı sağlayacağı ve ülke ekonomisine destek olabilecek yenilikçi fikirlerin ortaya çıkmasını teşvik edeceği belirtilmiştir.

Fen bilimlerinin evrensel bir yapıya sahip olduğu ve bilimin olumlu ve olumsuz yönlerinin öğrencilere aktarılması gerektiği de sıkça vurgulanan temalar arasında yer almıştır. Bu bağlamda, fen bilimleri öğretiminin hem bireysel hem de toplumsal düzeyde daha bilinçli, duyarlı ve üretken bireyler yetiştirmek açısından kritik bir rol oynadığı anlaşılmaktadır.

Sınıf öğretmeni adayları, ilkokulun temel amacını öğrencilere okuma-yazma ve temel matematiksel beceriler kazandırmak olarak tanımlamaktadır. Bunun yanı sıra, öğrencilerin sosyal gelişmelerini desteklemenin ilkokulun önemli bir işlevi olduğunu da vurgulamaktadırlar. Bazı öğretmen adayları, okulun temel işlevi ile vatandaşlık eğitimi arasında bir ilişki kurarak okulun öğrencilerin etkin birer vatandaş olarak yetiştirilmesine katkı sağlaması gerektiğini ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri doğrultusunda, öğretmenlik mesleğinin temel amacı, sevgi, saygı gibi öz değerleri kazandırmak, karakter eğitimi sağlamak ve temel eğitim süreçlerini desteklemektir. Bu bağlamda okula devamlılık, okuma-yazma öğretimi ve bireyin temel ihtiyaçlarını karşılayan eğitim faaliyetleri öncelikli öneme sahiptir. Sınıf öğretmenleri, çocukları hayata hazırlama konusunda kritik bir role sahip olup eğitim aracılığıyla onların yaşamlarını olumlu yönde etkilemeyi ve gelecek nesilleri daha iyi bir hale getirmeyi hedeflemektedirler.

Öğretmen adayları; iyi bir insan, iyi bir vatandaş ve iş ahlakına sahip bireyler yetiştirmenin önemine vurgu yaparken bireysel farklılıklara saygı, farklı kültürlere anlayış ve çevre bilinci gibi konulara da dikkat çekmişlerdir. Ayrıca, insan hakları ve doğa bilinci gibi evrensel değerlere sahip bireyler yetiştirmenin öğretmenlik mesleğinin önemli sorumluluklarından biri olduğunu belirtmişlerdir. Adaylar, öğrenciler için rol model olma bilincine sahip olduklarını da ifade etmişlerdir. Özetle sınıf öğretmeni adayları tarafından sınıf öğretmenliği, değer temelli bir yaklaşımı benimseyerek bireyleri hem topluma hem de küresel hayata hazırlayan bir meslek olarak tanımlanmaktadır.

Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine İlişkin Farkındalıkları

Öğretmen adaylarının çoğunluğu sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin farkında olduklarını ancak bazı öğretmen adayları bu hedeflerin detaylarına hâkim olmadıklarını ifade etmiştir. Genel anlamda bakıldığında ise öğretmen adayları arasında sınıf düzeyi arttıkça farkındalık düzeyinin de olumlu bir şekilde arttığı belirlenmiştir. 1. Sınıf düzeyindeki öğretmen adayı ile 4. Sınıf düzeyindeki öğretmen adayının farkındalık düzeyleri birbirinden farklı olarak belirenmiştir.

Katılımcıların çoğu ilk olarak sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin çevre ve sürdürülebilirlik boyutlarını dile getirmiştir.

Sosyal bilgiler öğretmen adayları çevre sorunları, su kirliliği, ormanlar ve karbon emisyonlarının azaltılması gibi konularda güçlü ifadeler kullanmış ve bu ifadeler “İklim Eylemi”, “Sorumlu Üretim ve Tüketim” hedefleriyle ilişkilendirilmiştir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bir kısmı su kaynaklarının korunması, su kirliliği ve su tasarrufu gibi ifadelerle yönelik bir farkındalık göstermiştir.

Fen bilgisi öğretmen adayları çevreyi iyileştirme, sera gazı salınımını azaltma ve çevresel farkındalık yaratma temalarına dikkat çekmiştir. Fen bilgisi öğretmen adayları yenilenebilir enerji ve sürdürülebilir enerji kaynaklarına dair farkındalık oluşturmuşlardır. Ayrıca, sosyal bilgiler ve sınıf öğretmeni adayları doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımıyla ilgili ifadeler kullanmıştır.

Sosyal bilgiler, fen bilgisi ve sınıf öğretmeni adayları, iklim değişikliği ve küresel ısınma ile ilgili ifadelerde bulunmuştur. Öğretmen adaylarının büyük bir kısmı yoksulluk ve açlıkla mücadeleye yönelik ifadeler kullanmıştır. Sosyal bilgiler ve fen bilgisi öğretmen adayları toplumsal cinsiyet eşitliği, fırsat eşitliği ve kadın-erkek eşitliği gibi temalar üzerinde durmuştur.

Eğitimde fırsat eşitliği, kaliteli eğitim ve nitelikli eğitim konuları sosyal bilgiler, fen bilgisi ve sınıf öğretmeni adayları tarafından dile getirilmiştir. Fen bilgisi öğretmen adayları, sağlık koşullarının iyileştirilmesi ve sağlıkla ilgili eşitsizliklerin giderilmesi gerektiğini belirtmiştir. Sosyal bilgiler öğretmen adayları toplumsal barış ve adaletin sağlanmasıyla ilgili hedefe dikkat çekmişlerdir.

Öğretmen Adaylarına Göre Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin Amaçları

Öğretmen adayları sürdürülebilir kalkınma hedefleri amacına ilişkin çevre ve doğa koruma konusuna büyük vurgular yapmışlardır. Katılımcılar tarafından daha yaşanılabilir bir dünya yaratmak, çevrenin korunması, küresel ısınmanın önlenmesi ve gelecekteki nesillere temiz bir çevre bırakma hedefleri sıklıkla dile getirilmiştir. Ayrıca, kaynakların tükenebilirliği bilinciyle çevre dostu yaklaşımlar benimsenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Sürdürülebilir kalkınma amaçlarına ilişkin ifadeler, öğretmen adaylarının branşlarına göre farklılaşmaktadır. Sosyal bilgiler öğretmen adayları daha çok çevre, toplumsal eşitlik, adalet ve kaynakların sürdürülebilir kullanımı gibi sosyal boyutlara odaklanmıştır. Çevrenin korunması, daha yaşanılabilir bir dünya oluşturma ve gelecekteki nesillere daha iyi bir yaşam bırakma gibi çevre temalı ifadeler öne çıkmıştır. Bunun yanı sıra eşitlik, sosyal denge ve adil paylaşım gibi toplumsal değerler de sıklıkla vurgulanmıştır. Yoksullukla mücadele ve refah seviyesini artırma gibi sosyal ve ekonomik konulara yönelik farkındalık, bu grubun önemli bir başka odak alanıdır. Ayrıca, sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin bireysel ve toplumsal değerlerin korunmasıyla ilişkili olduğu ve bütünsel bir yaklaşımı gerektirdiği ifade edilmiştir.

Fen bilgisi öğretmen adayları çevre, sağlık, teknoloji ve eğitim gibi çok boyutlu bir perspektifle sürdürülebilir kalkınma amaçlarına yaklaşmıştır. Çevreyi iyileştirme, sera gazı salınımını azaltma ve çevresel farkındalık yaratma gibi çevre odaklı hedefler bu branşta öne çıkmıştır. Ayrıca, toplumsal sağlık şartlarının iyileştirilmesi, insan sağlığının korunması ve eğitim kalitesinin artırılması konularına yönelik vurgu yapılmıştır.

Sınıf öğretmenliği branşındaki öğretmen adayları ise çevre ve kaynak yönetimi konularına ağırlık vermiştir. Çevresel sürdürülebilirlik, kaynakların akılcı kullanımı ve sosyal sorumluluk bilinci geliştirilmesi üzerinde durulmuştur. Ayrıca, gelecek nesillere yönelik odak, bu grubun ifadelerinde sıkça yer almıştır. Sınıf öğretmeni adayları, sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin bütüncül bir bakış açısıyla ele alınması gerektiğini ifade ederek bireylerin hem bireysel hem de toplumsal hedeflere ulaşmasını sağlayacak bir yaklaşımı savunmuşlardır.

Öğretmen Adaylarına Göre Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile Eğitim İlişkisi ve Eğitimin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine Ulaşmadaki Katkısı

Öğretmen adayları, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile eğitim arasında doğrudan bağlantılar kurmuşlardır. Tüm öğretmen adayları, eğitimin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine yönelik bilinç oluşturma ve farkındalık artırma konusunda önemli bir rol oynandığını belirtmişlerdir. Eğitim yoluyla sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin öğrencilere aktarılacağı ve bu sayede bireylerin bu hedeflere yönelik duyarlılık geliştireceği ifade edilmiştir.

Öğretmen adaylarının görüşlerine göre, eğitim, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine yönelik çeşitli katkılar sağlayabilecek önemli bir araçtır. İlk olarak, eğitim, bireylerin bilinçlenmesini sağlayarak onların yaşadıkları toplumun daha fazla farkına varmalarına yardımcı olabilir. Eğitimle

birlikte, bireyler çevrelerine karşı daha duyarlı hale gelir, çevre bilinci geliştirir ve çevrelerini temiz tutma konusunda daha sorumlu bir tutum sergilerler.

Öğretmen adaylarının görüşlerine göre, bilinçli nesillerin yetiştirilmesi eğitim aracılığıyla mümkün kılınmaktadır. Öğrenciler, bilinçli çiftçiler olarak yetişebilir, çevre bilincine sahip bireyler olarak gelişim gösterebilir ve böylece toplumlarının eğitim seviyesinin yükselmesine katkıda bulunabilirler. Nitelikli eğitime odaklanmak, özellikle kadınların ve kız çocuklarının eğitimine daha fazla önem verildiğinde, toplumsal eşitlik ve kalkınma açısından önemli bir adım teşkil etmektedir.

Öğretmen adayları, bireylerin eğitim yoluyla kişisel gelişimlerine katkıda bulduklarını ifade etmişlerdir. Bu durum, öğrencilerin yaşamlarını daha iyi bir şekilde sürdürmelerine ve gelecekte daha duyarlı ve sorumluluk sahibi bireyler olmalarına olanak tanımaktadır. Eğitim sürecinde, iş birliği, dayanışma ve yenilikçi düşünme gibi değerlerin kazandırılması hedeflenmektedir. Bunun yanı sıra, çevresel ve toplumsal sorunlara eleştirel bir perspektif geliştirilmesi sağlanmakta ve bireylerin problem çözme becerileri güçlendirilmektedir.

Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik, öğretmen adaylarının dikkat çektiği bir diğer önemli konu olmuştur. Eğitim sayesinde çevreye duyarlı bireylerin yetiştirilebileceği ve bu bireylerin doğal kaynakları verimli kullanarak sorumlu bir tutum sergileyebileceği vurgulanmıştır. Böylece, sürdürülebilir bir çevre oluşturulmasına katkı sağlanabileceği ifade edilmiştir.

Toplumsal kalkınma ve sorumluluk da eğitimle doğrudan bağlantılı olarak ele alınmıştır. Öğretmen adayları, eğitim yoluyla bireylerin küresel sorumluluklara duyarlı hale geleceğini ve bu sayede toplumsal sorunlarla daha etkili bir şekilde mücadele edilebileceğini dile getirmiştir. Bu da kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesine katkı sağlayacak bir durum olarak değerlendirilmiştir.

Cinsiyet eşitliği ve toplumsal eşitlik gibi konularda eğitim, öğretmen adayları tarafından önemli bir araç olarak görülmektedir. Eğitim yoluyla toplumsal eşitsizliklerin farkındalığının artırılabilirliği ve bu konularda daha aktif bir tutum sergileneceği ifade edilmiştir. Eğitimle bu hedeflerin daha kolay hayata geçirilebileceği belirtilmiştir.

Son olarak, eğitim, küresel sorunlara duyarlılık yaratmak ve sorumluluk kazandırmak açısından da önemli bir araç olarak vurgulanmıştır. Öğretmen adayları, eğitim yoluyla bireylerin çevre, toplumsal sorunlar ve ekonomik eşitsizlikler konusunda duyarlı hale geleceğini ve bu sorunlarla mücadele etmek için gerekli sorumluluğa sahip olacaklarını ifade etmişlerdir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Sosyal Bilgiler

Sosyal Bilgiler öğretmen adayları, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile sosyal bilgiler arasındaki ilişkiyi çeşitli açılardan değerlendirmiştir. Çevre, doğa, su, sürdürülebilirlik, yoksulluk ve cinsiyet eşitliği gibi hedeflerin sosyal bilgiler dersi ile güçlü bir bağlantısı olduğu vurgulanmaktadır. Özellikle çevre eğitimi, tarım, ekonomi ve eşitlik gibi konuların sosyal bilgiler alanı içinde doğrudan yer aldığı belirtilmektedir. Öğretmen adayları, sosyal bilgiler dersinin disiplinler arası bir ders olmasından dolayı sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin kapsamına giren birçok konuya yer verebileceğini ifade etmektedirler. Çevre, iklim değişikliği, geri dönüşüm, ormanların korunması, kadın hakları, adalet ve yoksulluk gibi hedeflerin sosyal bilgiler dersinde ele alınan temel konularla örtüştüğü belirtilmektedir. Ayrıca, sosyal bilgiler dersinin hayatın içinden bir ders olması nedeniyle, öğrencilerin bu hedeflerle ilgili bilgi ve farkındalık kazanmasının önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Öğretmen adayları, sosyal bilgiler dersinin, sürdürülebilir kalkınma hedeflerini öğrencilere aktarmak için etkili bir platform sunduğunu ve bu hedeflerin dersin içeriğiyle doğrudan ilişkili olduğunu düşünmektedirler.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Fen Bilimleri

Fen bilgisi öğretmen adayları, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile fen bilimleri arasındaki ilişkiyi güçlü bir şekilde vurgulamaktadırlar. Fen bilimlerinin özellikle çevre, su, ekosistem ve iklim gibi konuları içeren hedeflerle doğrudan ilişkili olduğu belirtilmektedir. Öğretmen adayları, fen bilgisi derslerinin doğa bilimi olmasının yanı sıra; çevre, su ve iklim değişikliği gibi hedeflerin fen derslerinde işlenen konularla doğrudan örtüştüğünü ifade etmektedirler. Örneğin çevre, su ve ekosistem gibi konular, fen bilimlerinin temel alanlarından olan biyoloji, fizik ve kimya ile bağlantılıdır. Ayrıca, fen bilimleri dersinin amacının dünyayı ve yaşamı anlamlandırmak olduğunu belirten öğretmen adayları, fen derslerinin problem çözme ve çözüm odaklı düşünme becerilerini geliştirme açısından sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile doğrudan ilişkilendirilebileceğini vurgulamaktadırlar. Hedeflerin birçoğunun fen bilimleriyle örtüştüğünü ifade eden öğretmen adayları, özellikle sağlık, çevre, iklim krizi ve karasal yaşam gibi alanlarda fen dersinin içeriği ile bu hedeflerin birbirini tamamladığını belirtmektedirler. Sonuç olarak fen bilgisi öğretmen adayları, sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin fen eğitimiyle entegre edilebileceğini ve bu entegre etmenin öğrencilere küresel sorunlar hakkında bilinç kazandırmak için etkili bir yol olduğunu düşünmektedirler.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Sınıf Öğretmenliği

Öğretmen adaylarının sınıf öğretmenliği ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri ilişkisine dair görüşleri, eğitimde bu hedeflerin entegrasyonunun önemini vurgulamaktadır. İlk eğitim döneminin, öğrencilerin toplumsal ve çevresel değerlerle tanışması açısından kritik bir dönem olduğuna dikkat çekilmektedir. Öğretmen adayları, çocukların okul ile ilk karşılaştıkları anda bu hedeflerin kazandırılmasının büyük bir fırsat sunduğunu ifade etmektedirler. Ayrıca, tüm derslerin sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile ilişkilendirilebileceği ve sağlık, temizlik, çevre düzeni gibi değerlerin öğretildiği derslerde bu hedeflerin işlenebileceği belirtilmektedir. Öğrencilerin gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla sağlık, eşitlik, adalet ve su tasarrufu gibi temaların öğrencilerle paylaşılması gerektiği vurgulanmaktadır. Özellikle sosyal bilgiler dersinde küresel sorunlara değinilmesi gerektiği, böylece öğrencilere küresel vatandaşlık bilincinin kazandırılacağı ifade edilmektedir. Bu görüşler, öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin eğitim süreçlerine nasıl dahil edilebileceğini ve bu değerlerin öğrencilerde nasıl yerleşeceğini gösterirken, aynı zamanda çocukların bireysel ve toplumsal sorumluluk bilinciyle yetişmelerine katkı sağlamak adına önemli bir perspektif sunmaktadır.

Müfredat ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri

Sosyal bilgiler müfredatında çevre, doğa ve sosyal yaşam gibi konulara yer verilmiş olsa da barınma, eğitim gibi sosyal konuların yeterince işlenmediği ifade edilmiştir. İklim değişikliği ve su kirliliği gibi küresel sorunlar müfredatta yer almakta ancak diğer birçok sürdürülebilir kalkınma hedefi eksik bir şekilde ele alınmaktadır. Cinsiyet eşitliği, barış, adalet ve toplumsal eşitsizlikler gibi konulara daha fazla dikkat edilmesi gerektiği ve bu konularla ilgili daha fazla eğitim verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, güncel küresel sorunlar, açlık krizi gibi temel konuların müfredatta yeterince işlenmediği vurgulanmıştır. Sağlıklı yaşam ve nitelikli eğitim gibi hedeflere de daha fazla yer verilmesi gerektiği, barış ve adalet konularının ise müfredatta eksik kaldığı ifade edilmiştir.

Fen bilgisi öğretmen adayları, fen bilgisi müfredatında sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile ilgili birçok eksiklik olduğunu ve müfredatın büyük bir kısmının geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Özellikle, iklim değişikliği ve iklim krizi konularında müfredatın yetersiz olduğu, “Sorumlu Üretim ve Tüketim” hedefi hakkında ise üretim teşviklerinin yetersiz olduğu, tüketimle ilgili farkındalığın artırılması gerektiği ifade edilmiştir. Su kaynaklarının bilinçli kullanımı konusunda da eksiklikler olduğu ve bu konuda yeterli farkındalık oluşturulmadığı belirtilmiştir. Kadın-erkek eşitliğinin ise müfredatta neredeyse hiç yer almadığı, bu alanda ciddi bir eksiklik olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca, ekonomi ve iş fırsatlarıyla ilgili içeriklerin de yeterli olmadığı ifade edilmiştir.

Sınıf öğretmenliği ilkököl müfredatında, öğretmen adayları tarafından küresel bir perspektif ve empati kurabilme, yoksulluk, cinsiyet eşitliği, ekonomi ve çevre gibi konularda müfredatın yetersiz olduğu ifade edilmiştir. Müfredatın daha sistematik bir şekilde yapılandırılması gerektiği ve eksikliklerin giderilmesi için daha derinlemesine bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiği dile getirilmiştir.

Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile İlgili Etkinlik Önerileri

Öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda sınıf içi ve sınıf dışı etkinlik önerileri aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Önerdiği Etkinlikler

Sınıf İçi Etkinlikler

Sınıf içinde önerilen etkinlikler arasında, çevreyi temiz tutmayı uygulamalı olarak öğretmek, öğrencileri geri dönüşüm kutusu kullanmaya teşvik etmek ve gereksiz su tüketimini önlemeyi hedefleyen etkinlikler yer almaktadır. Ayrıca, öğrencilerin empati duygularını geliştirmeleri için yoksulluk, açlık gibi daha kötü durumda olan insanları gözlemleyerek bu konuda farkındalık yaratılabilir. Eşitlik kavramı, sınıf başkanlığı seçimlerinde herkesin eşit haklara sahip olduğu vurgusu ile öğretilebilir. Sınıf içi animasyon veya slayt gösterileriyle konuları daha etkili bir şekilde öğrencilere anlatmayı hedeflemektedirler. Kitap okuma etkinlikleriyle öğrenciler, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile ilgili bilgi ve farkındalık kazanabilir. Görsel materyaller kullanarak, farklı ülkelerin ekonomik politikalarını veya güncel sosyal sorunları (örneğin Gazze’deki açlık sorunu) öğrencilere aktarmak mümkün olabilir.

Sınıf Dışı Etkinlikler

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarına göre, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile ilgili çevre gezileri veya doğa yürüyüşleri gibi etkinlikler düzenlenerek öğrencilerin doğayı daha yakından tanımaları ve çevre bilinçlerinin artırılması sağlanabilir. Bunun yanında doğayı koruma bilincini aşılama amacıyla çöp toplama gibi etkinlikler gerçekleştirilebilir. Ayrıca, öğretmen adayları sınıf dışı geziler, çevre temizliği etkinlikleri, çevreyi korumak amacıyla fidan dikme ve çöp toplama gibi uygulamalı etkinliklerle bilinçlendirilebilir.

Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Önerdiği Etkinlikler

Sınıf İçi Etkinlikler

Cinsiyet eşitliği gibi konular, sınıf içinde ve hayatın diğer alanlarında oyun formatında işlenirken, kız ve erkek çocuklarının eşit haklara sahip olduğunu vurgulayan etkinlikler de

gerçekleştirilebilir. Ayrıca, sanal geziler, animasyonlar ve eğitici simülasyonlar ile öğrencilerin öğrenme deneyimleri zenginleştirilebilir. Sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile ilgili proje ödevleri verilerek öğrencilerin çözüm yolları geliştirmelerine olanak tanınabilir.

Sınıf Dışı Erkinlikler

Öğretmen adaylarının görüşlerine göre enerji tasarrufu, çevre temizliği ve su tüketimi konularında sınıf dışı etkinlikler düzenlenebilir. Çevre problemleri, sınıf dışında yapılan gezilerle veya yakın çevredeki ekosistemlere yönelik incelemelerle ele alınabilir. Fen bilgisi dersinde, öğretmen adayları çevreyi koruma konusunda etkinlikler ve grup çalışmaları yapmayı önermektedirler.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Önerdiği Etkinlikler

Sınıf İçi Etkinlikler

Sınıf öğretmeni adayları, sınıftaki günlük etkinliklere odaklanmışlardır. Sınıflardaki davranışları düzenlemeye yönelik olarak, örneğin çöplerini sıralarında bırakmama, sınıfta bulunan geri dönüşüm kutularını ayırma ve atıklarını bu kutulara doğru şekilde yerleştirme gibi konulara dikkat etmişlerdir. Ayrıca öğretmen adaylarının bir kısmı, oyunlar aracılığıyla bu hedeflerin öğretilmesinin de altını çizmiştir.

Bu etkinlikler, öğretmen adaylarının görüşlerine göre öğrencilerin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine dair daha derinlemesine bir anlayış geliştirmelerine ve aktif katılımlarına yardımcı olacaktır. Hem sınıf içi hem de sınıf dışı etkinliklerle öğrenciler, global sorunlar hakkında bilinçlenerek çözüm yolları geliştirebilir ve empati duygusu kazanabilirler.

Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleriyle İlgili Konuların Öğretiminde Kullanılmasını Önerdiği Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Öğretmen adayları, sürdürülebilir kalkınma hedefleri konularını öğretirken çeşitli öğretim yöntemlerini ve tekniklerini kullanmayı önermektedirler. Bu yöntemler arasında, öğrencilerin belirli bir konuyu daha derinlemesine anlamalarını sağlayan edebiyat halkası tekniğinin kullanılması, drama yöntemiyle öğrencilerin konuları rol yaparak keşfetmelerine olanak tanınması gibi etkileşimli yaklaşımlar ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, röportaj yapma tekniği ile öğrenciler, farklı bakış açıları edinerek konuları daha canlı bir şekilde tartışabilirler.

Öğretmen adayları, ekonomi gibi daha spesifik konularda proje çalışmalarlarıyla öğrencilerin öğrendikleri bilgileri uygulamalı bir şekilde pekiştirmelerini önermektedir. Drama yöntemi, öğretmen adayları tarafından öğrencilerin sosyal sorunları yaratıcı bir şekilde keşfetmelerine katkı sağlayan bir yöntem olarak görülürken eğitici oyunların öğrencilerin sürdürülebilir kalkınma hedefleri konularına dair bilgilerini eğlenceli bir şekilde artırmalarını sağlayacağı düşünülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Okulun Temel Amacı

Öğretmen adaylarının ifadelerine göre okulun işlevleri, bireyleri devlet ideolojisine uygun yetiştirme, toplumsal hayata hazırlama, aktif vatandaşlık, ulusal kimlik inşası ve çevre duyarlılığı gibi geniş bir yelpazeye yayılmaktadır.

Sosyal bilgiler öğretmen adayları, sosyal bilgiler derslerinin ulusal kimlik ve aktif vatandaşlık odaklı olduğunu belirtirken fen bilimleri öğretmen adayları, fen bilimleri derslerini problem çözme,

eleştirel düşünme ve fen okuryazarlığı odaklı olarak tanımlamışlardır. Sınıf öğretmeni adayları ise ilkökul eğitiminin amaçları arasında temel becerilerin yanı sıra etik değerler ve sosyal gelişimi öncelikli görmekte-dirler.

Genel olarak tüm branşlardaki öğretmen adayları, iyi bir vatandaş ve çevreye duyarlı bireyler yetiştirmenin eğitimdeki merkezi rolünü vurgulamaktadır.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine İlişkin Farkındalık

Öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma hedeflerine dair genel bir farkındalıkları olsa da hedeflerin detayları konusunda eksiklikleri bulunmaktadır. Çevre teması, sürdürülebilir kalkınma hedefleri farkındalığının en çok vurgulanan boyutudur.

Sosyal bilgiler, fen bilimleri ve sınıf öğretmenliği branşları arasında sürdürülebilir kalkınma hedefleri öncelikleri farklılık göstermektedir. Sosyal bilgiler öğretmen adayları toplumsal eşitlik, adalet, çevresel sürdürülebilirlik ve yoksullukla mücadeleye odaklanmaktadır. Fen bilimleri öğretmen adayları çevresel farkındalık, yenilenebilir enerji, sağlık koşullarının iyileştirilmesi ve teknoloji temelli sürdürülebilir çözümleri ön planda tutmaktadır. Sınıf öğretmenliği branşı ise kaynak yönetimi, çevresel sürdürülebilirlik ve sosyal sorumluluk bilincinin geliştirilmesine önem vermektedir.

Öğretmen adaylarının genel olarak, 1. sınıf düzeyine kıyasla 4. sınıf düzeyindeki farkındalıkları arasında belirgin bir farklılık gözlemlenmiştir. Söz konusu öğretmen adaylarının tamamı için, sınıf düzeyinin artışı ile birlikte farkındalık seviyesinin de arttığı tespit edilmiştir.

Eğitim ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Arasındaki İlişki

Araştırmada ulaşılan bir diğer önemli sonuç öğretmen adayları tarafından eğitimin, sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesi için en kritik araç olarak görüldüğü yönündedir. Katılımcılar, eğitim yoluyla bireylerin çevresel farkındalık, sosyal sorumluluk ve küresel vatandaşlık gibi değerlere daha kolay ulaşabileceklerini ifade etmişlerdir. Eğitim, toplumsal eşitlik, çevre bilinci ve sosyal sorumluluk gibi hedefleri destekleyen bilinçli nesiller yetiştirmek için önemli bir kaldıraçtır. Eğitim süreçlerinin sürdürülebilir kalkınma için rolü, geleceğin daha yaşanabilir hale gelmesine doğrudan katkı sağlayabilir.

Disiplinlere Özgü Yaklaşımlar

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ulusal ve küresel değerleri bir arada ele alması, dersin sosyal sorumluluk ve ulus-devlet bilinci arasında bir denge kurduğunu göstermektedir. Fen bilgisi öğretmen adaylarının çevresel farkındalık ve bilim-teknoloji entegrasyonuna yaptığı vurgu, disiplinin sürdürülebilirlik odaklı katkılarının altını çizmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının temel becerilerle birlikte etik değerlerin önemine odaklanması, ilkökul eğitiminin hem bireysel hem de toplumsal temel yapı taşlarını güçlendirmeyi amaçladığını göstermektedir.

Yapılan çalışmalara bakıldığında Gümüş (2024), sosyal bilgiler ve fen bilgisi öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma hedeflerine yönelik metaforik algılarını belirlemek amacıyla nitel yöntemler kullanmıştır. Bu çalışmada ise sosyal bilgiler, fen bilgisi öğretmen adaylarının yanına sınıf öğretmeni adayları da eklenmiş ve öğretmen adaylarıyla yüz yüze ve çevrim içi görüşmeler yapılarak daha detaylı veriler elde edilmiştir. Zalim (2024), sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma farkındalıklarının belirlenmesini ele aldığı çalışmada nicel yöntemler kullanmıştır. Bu çalışmada ise nitel yöntemler kullanılmış ve farklı öğretmen adayları ile görüşülmüştür. Bu nedenle

yapılan çalışma farklı bir bakış açısı kazandırmaktadır. Acar (2021), yaptığı çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarına yönelik sürdürülebilir kalkınma eğitimi önerisi getirmiştir. Karma yöntem kullandığı bu çalışmada öğretmen adaylarına sürdürülebilir kalkınma eğitimine yönelik inançlar ölçeği uygulamıştır. Sadece sosyal bilgiler öğretmen adaylarını alması ve eğitim yönüne odaklanması bu çalışma ile farklarını ortaya koymaktadır. Bu çalışmada ise hem öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma hedefleri farkındalığı hem eğitimde neden önemli olduğu hem de eğitimde nasıl öğretileceğinin tespit edilmesi vardır.

Mertoğlu (2024), fen bilgisi öğretmen adaylarının evrensel fen okuryazarlıkları ile sürdürülebilir kalkınma farkındalıkları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada nicel yöntemleri kullanmıştır. Sadece sürdürülebilir kalkınma ve hedeflerini değil fen okuryazarlığını da konu aldığından bu çalışma ile ayrılmaktadır. Nicel yöntemler kullandığı için bu çalışmada kullanılan nitel araştırma yöntemlerine göre daha genel bilgiler vermektedir. Torun (2024), yaptığı çalışmada sürdürülebilir kalkınma konusunda fen bilgisi öğretmen adaylarının farkındalıklarını belirlemek amacıyla nicel yöntemler kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının çevre dersi alması, anne-baba öğrenim durumu, cinsiyet, sınıf düzeyleri, mevcut sürdürülebilir kalkınma hedefleri bilgileri araştırılmıştır. Bu çalışmada ise fen bilgisi öğretmen adaylarının yanı sıra sınıf ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeyi ve mevcut sürdürülebilir kalkınma hedefleri farkındalığı dikkate alınmıştır. Aksan (2016) ele aldığı çalışmada; sürdürülebilir kalkınma açısından atıkların geri dönüşümü konusunda fen bilgisi öğretmen adaylarında farkındalık oluşturulması ve verilen eğitimin öğretmen adaylarının atıklar ve geri dönüşüm konusundaki farkındalık ve bilgi düzeylerine etkisinin belirlenmesini amaçlamıştır. Yalnızca fen bilgisi öğretmen adaylarının doğrudan sürdürülebilir kalkınma konusunda değil, geri dönüşüm konusunda farkındalıklarını araştırmıştır. Bu araştırmada ise sadece geri dönüşüm değil sürdürülebilir kalkınma konusunun alanına giren tüm konular ele alınmıştır. Türer (2010), fen bilgisi ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, sürdürülebilir kalkınma ile ilgili farkındalıklarını belirlemek için yaptığı çalışmada nicel araştırma yöntemlerini kullanmıştır. Nicel yöntem kullanılarak yapılan çalışmada belli kriterler ele alınmıştır. Bu çalışmada nitel yöntemler kullanılarak katılımcı olan öğretmen adaylarını belli özellikler bakımından kısıtlamaya gidilmemiş daha geniş bir çalışma yapılmıştır.

Nas ve Çoruhlu (2017), hazırladıkları makalede nitel araştırma yöntemlerini kullanmış, fen bilgisi öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma konusunda düşüncelerini ve farkındalıklarını ortaya koymuşlardır. Yine sadece fen bilgisini baz alarak yapıldığı için bu çalışmaya göre daha dar kapsamlıdır. Sadece bir bölüme hitap etmektedir. Koçulu (2018), nicel araştırma yöntemleri kullanarak yaptığı çalışmada; fen bilgisi öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile çevre sorunlarına yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi ortaya koymuştur. Hem nicel araştırma yöntemleri kullanılmış hem de sadece sürdürülebilir kalkınma değil asıl odaklanılan konu çevre sorunları olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada ise asıl hedef öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma hedefleri bilgisini ve farkındalığını tespit etmektir. Atmaca (2018) yaptığı çalışmada; fen bilgisi öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma farkındalıklarının belirlenmesini ele almıştır. Nicel yöntemler kullanılarak yapılan çalışmaya sadece dördüncü sınıf düzeyindeki öğretmen adayları dahil edilmiştir. Bu çalışmada ise bir, iki, üç ve dördüncü sınıf kademesinden öğretmen adayları belirlenmiştir. Bu sayede sınıflar arasındaki farkındalık düzeyleri de belirlenebilmiştir.

Öztürk Demirbaş (2015), Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi'nde öğrenim gören öğretmen adayları ile yaptığı çalışmada nicel araştırma yöntemleri kullanmıştır. Yapılan çalışmada tüm öğretmenlik programları araştırmaya dahil edilmiştir. Fakat nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Bu araştırma ise yöntem bakımından farklıdır. Daha az sayıda öğretmen adayına hitap etmekte fakat bire bir görüşmeler dahilinde daha detaylı bilgiler vermektedir.

Soysal (2016), sınıf öğretmeni adaylarının sürdürülebilir kalkınma konusunda yeterlik algılarını incelediği çalışmasında karma araştırma yöntemleri kullanmıştır. Hem yöntem bakımından hem de sadece sınıf öğretmeni adaylarını kapsaması bakımından farklılık göstermiştir. Sadece sınıf öğretmeni adaylarını kapsaması dolayısıyla daha dar kapsamlı bir çalışmadır. Kaygısız (2020), ise sınıf öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma ile ilgili metaforik algılarını ortaya koymak için nitel araştırma yöntemleri kullanarak bir makale hazırlamıştır. Öğretmen adayları sürdürülebilir kalkınma kavramını çevresel, ekonomik ve sosyal yönden ortaya koyan metaforlar üretmiştir. Sürdürülebilir kalkınma hedefleri çerçevesinde bakıldığında belirli alanlara odaklandığından tam bir farkındalıktan söz edilememektedir. Sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda daha kapsamlı olan bu çalışma bu yönüyle farklılık göstermektedir.

Bu çalışmada farklı bölümlerden öğretmen adayları seçilerek öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma hedefleri farkındalıkları branşlarına göre de ortaya konmuştur. Yani bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adayı ile fen bilgisi öğretmen adayı, sınıf öğretmeni adayı ile sosyal bilgiler öğretmen adayı ve fen bilgisi öğretmen adayı ile sosyal bilgiler ve sınıf öğretmeni adayı arasındaki sürdürülebilir kalkınma hedefleri farkındalığı farklılıkları da belirlenmiştir. Bu doğrultuda daha kapsamlı bir çalışma olmuştur.

Öneriler

Çalışma sonucunda öneriler şu şekilde sıralanabilir:

1) Öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre sürdürülebilir kalkınma hedefleri konusundaki farkındalık ve bilgi düzeyleri incelendiğinde, en yüksek seviyeye üçüncü ve dördüncü sınıf düzeylerinde ulaştıkları belirlenmiştir. Bu bağlamda, sürdürülebilir kalkınma hedefleri üzerine birinci sınıf düzeyinden itibaren daha fazla önem verilmesi ve bu konudaki farkındalığın daha erken yaşlarda kazandırılması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

2) Çalışmaya konu olan sınıf, sosyal bilgiler ve fen bilgisi derslerinin öğretim programları sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda yeniden yapılandırılması gerekmektedir.

3) Sürdürülebilir kalkınma hedefleri, yalnızca teorik bir çerçeve olarak değil, aynı zamanda pratik uygulamalarla da hayata geçirilmelidir.

4) Özellikle sınıf öğretmenliği programındaki öğretmen adaylarının farkındalık düzeylerinde belirgin eksikliklerin olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, sınıf öğretmenliği alanında sürdürülebilir kalkınma hedefleri üzerine kapsamlı çalışmalar gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

5) Öğretmen adaylarının, göreve başladıkları süreçte sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle ilgili müfredatlarında daha fazla yer vermeleri önem arz etmektedir.

Kaynakça

- Acar, H. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarına yönelik sürdürülebilir kalkınma eğitimi önerisi* (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Akın, F., Şimşek, O. ve Erdem, T. (2007). *Türkiye’de eğitim sorunu: Toplumsal aktörlerine göre eğitim sorunlarına bakış*. Ankara: Türk Eğitim Sen.
- Alım, M. (2006). Avrupa Birliği üyelik sürecinde Türkiye’de çevre ve ilköğretimde çevre eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(2), 599- 616.
- Aksan, Z. (2016). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma için atıkların geri dönüşümü konusunda eğitimi ve farkındalık oluşturulması* (Doktora tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Samsun.
- Aktamış, H. ve Dönmez, G. (2017). Ortaokul öğrencilerinin fen bilimleri dersine, bilime, fen bilimleri öğretmenine ve bilim insanına yönelik metaforları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 7-30.
- Akturan, U. ve Esen, A. (2017). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Akyüz, H. (1991). *Eğitim sosyolojisinin temel kavram ve alanları üzerine bir araştırma*. İstanbul: MEB.
- Atmaca, A. C. (2018). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma farkındalıklarının belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bilgin, N. (2000). *İçerik analizi*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Billington, R. (1997). *Felsefeyi yaşamak* (Çev. Yılmaz, A.). İstanbul: Ayrıntı.
- Creswell, J. W. (2009). *Research design, qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (Third Edition). California: Sage.
- Çoban, G. Ö. ve Sağlam, M. K. (2016). Fen bilimleri öğretmenlerinin bilimsel içerik ve süreç becerileri bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(3), 261-279.
- Çobanoğlu, O. ve Türer, B. (2015). Fen bilgisi ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin sürdürülebilir kalkınma farkındalıklarının belirlenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2015(5), 235-247.
- Demirayak, F. (2002). Biyolojik çeşitlilik-doğa koruma ve sürdürülebilir kalkınma. Tübitak Vizyon 2023 Projesi Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Paneli, Aralık, Ankara.
- Öztürk Demirbaş, Ç. (2015). Öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma farkındalık düzeyleri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 31, 300-316.
- Dışişleri Bakanlığı. (2022). Çevre, iklim değişikliği ve suya dair sürdürülebilir kalkınma hedefleri. <https://www.mfa.gov.tr/surdurulebilir-kalkinma.tr.mfa> adresinden erişilmiştir.
- Doğan, S. (2014). Eğitim bilimine giriş. İçinde (Ed.) Uğurlu, C. T. *Eğitimin işlevleri*. İstanbul: Eğiten Kitap.
- Ergün, T. ve Çobanoğlu, N. (2012). Sürdürülebilir kalkınma ve çevre etiği. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 97-123.
- Fidan, N. ve Erden, M. (1998). *Eğitime giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Görmez, K. (2003). *Çevre sorunları ve Türkiye*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Gümüş, H. E. (2024). Sosyal bilgiler ve fen bilgisi öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma hedeflerine yönelik metaforik algılarının karşılaştırılması. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Gürbüz, A. (2020). *Sınıf öğretmenlerinin sürdürülebilir kalkınma için eğitime yönelik öz-yeterlik inançlarının ve görüşlerinin belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elâzığ.
- Gürlük, S. (2010). Sürdürülebilir kalkınma geliştirmekte olan ülkelerde uygulanabilir mi? *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(2). 85-99.
- Haris, J. M. (2000). Fundamental principles of sustainable development. Global development and environment institute. Working Paper. 00-04.
- Hoşgörür, V. ve Taştan, N. (2011). *Eğitim Bilimine Giriş*, Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (Yay. Haz.). Ankara: Pegem Akademi.

- Koçulu, A. (2018). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma farkındalıkları ile çevre sorunlarına yönelik tutum ve davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya.
- Kaygısız, G. M. (2020). Sınıf öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma kavramına ilişkin metaforik algıları. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*, 5(1), 37-46.
- Kuş, Z., ve Mert, H. (2023). Does science education contribute to citizenship education in Turkey? *Journal of International and Comparative Education*, 12(2), 69-86.
- Kuş, Z. (2022) Sosyal bilgiler öğretim programlarında ideal vatandaş ve toplum İçinde (Ed.) Bektaş, Ö. ve Turan, R.) *Sosyal bilgiler dersi öğretim programları*. Ankara: Pegem.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. Turan, S.). Ankara: Nobel.
- Mertoğlu, S. (2024). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının evrensel fen okuryazarlıkları ile sürdürülebilir kalkınma farkındalıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Denizli.
- MEB. (2013). Millî Eğitim Bakanlığı Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı. Ankara; Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2017). Milli Eğitim Bakanlığı Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı. Ankara: Öğretim Programları İzleme ve Değerlendirme Sistemi. <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx> adresinden erişilmiştir.
- Nas, S. E. ve Çoruhlu, T. Ş. (2017). fen bilgisi öğretmenlerinin perspektifinden sürdürülebilir kalkınma kavramı. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 562-580.
- Okçabol, R. (2008). Secondary education in Turkey. *Education in Turkey*. 83-105.
- Özey, R. (2001). *Günümüz dünya sorunları*. İstanbul: Aktif Kitabevi.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (Third Edition). California: Sage.
- Sağ, V. (2003). Toplumsal değişim ve eğitim üzerine. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(1), 11-25.
- Soysal, N. (2016). *Sınıf öğretmeni adaylarının sürdürülebilir kalkınma için eğitime yönelik yeterli algıları* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şimşek, S. (2015). Eğitim Bilimine Giriş, Ed.: Saylan, N., içinde *Eğitimle İlgili Temel Kavramlar*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tezcan, M. (2016). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Torun, K. T. (2024). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma farkındalıklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya.
- Türer, B. (2010). *Fen bilgisi ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma farkındalıklarının belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Samsun.
- UNESCO. (2005). Sürdürülebilirliğe yönelik öğretmen eğitimini yeniden yönlendirmek için kılavuzlar ve öneriler. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000143370> sayfasından erişilmiştir.
- Uras M. (2002). Eğitimin toplumsal temelleri. İçinde (Ed.) E. Toprakçı. *Eğitim üzerine*. Ankara: Ütopya.
- Wals, A. E. J. (2011). Learning our way to sustainability. Education. Ur way to sustainability. *Journal of Education for Sustainable Development*, 5(2):177-186.
- Warburton, K. (2003). Deep learning and education for sustainability. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 4(1), 44-56.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldız, K., Sipahioğlu, Ş. ve Yılmaz, M. (2000). *Çevre bilimi*. Ankara: Gündüz Eğitim.
- Zalim, R. M. (2024), *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma farkındalıklarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zencirkıran, M. (2016). *Sosyoloji*. Bursa: Dora.

BİYOĞRAFİK NOTLAR

Araştırmacıların Katkı Oranı

Yazar 1: %100

Çatışma Beyanı

Araştırma tek yazarlı gerçekleştirildiği için çatışma beyanı bulunmamaktadır.